

V. Sol. svet (3)

STENOGRAFSKE BELEŠKE

PRIVREMENOG NARODNOG PREDSTAVNIŠTVA

SRBA, HRVATA I SLOVENACA

16. REDOVNI SASTANAK

PRIVREMENOG NARODNOG PREDSTAVNIŠTVA

KRALJEVSTVA SRBA, HRVATA I SLOVENACA

DRŽAN 6. MAJA 1919. GODINE U BEOGRADU.

PRESEDAVAO:

Predsednik dr. Dragoljub M. Pavlović.

SEKRETAR,

dr. Pera Jovanović.

Prisutni su bili gg. ministri: ministar unutrašnjih dela, ministar za ustavotvornu skupštinu i izjednačenje zakona, ministar šuma i ruda, ministar zdravlja, ministar poljske privrede, ministar socijalne politike, ministar za agrarnu reformu, ministar pravde, ministar pošta i telegrafa i zamjenik ministra željeznica.

Početak sednice u 16 i pô sati.

Predsednik dr. Dragoljub M. Pavlović: Gospodo, otvaram 16. redovni sastanak. Izvolite čuti protokol prošlog sastanka.

Sekretar Pera Jovanović: pročita protokol 15. redovnog sastanka.

Predsednik dr. Dragoljub M. Pavlović: Gospodo, ima li ko šta da primeti na ovaj protokol? (Nema). Prima li se? (Prima).

Objavljujem, da je protokol primljen. Izvolite čuti molbe i žalbe.

Sekretar Pera Jovanović: pročita molbe i žalbe, koje glase:

Velimir Joksić, učitelj u ostavci i novinar iz Vučitrna moli, da se ukaže pomoć siročadima izginulih i umrlih ratnika broj 1227;

Jovan Jeremić, satler iz Aleksinca moli, da mu se ukaže pomoć, broj 1327;

Mihajlo Mitrović, kafedžija iz Aleksinca moli, da mu se ukaže pomoć, broj 1328;

Savka Sv. Miladinović iz Aleksinca moli za pomoć, broj 1329;

Dimitrije Stojković, kafedžija iz Aleksinca, moli za pomoć, broj 1330;

Sofija udova Vladislava Radosavljevića moli, da se njoj i deci njenoj dosudi invalida, broj 1333;

Udruženje inžinjera, arhitekta i geodeta u Dalmaciji traži, da se željeznička mreža Dalmacije proširi i spoji sa Srbijom i Bosnom, broj 1402;

Milorad Petković, opštinski delovodja iz Bajine Bašte i drugovi mole, da im se na teret ratnog kredita isplati cela plata zaostala za vreme rata, broj 1414;

Janka Popara iz opštine Mali Gradac kotar Glina moli, da se uzmu na sudjenje Mojo Stjelčević opštinski beležnik, Blažeković oružnički stražmeštar i Stilinović predstojnik, što su ga nepravedno optužili i internirali, broj 1428;

David Ristić, bivši narednik moli za pomoć, broj 1451;

Jovo Karavidić iz Melnčana moli da se po sporu oko zaostavštine njegove strine Julije ne sudi po zakonima bivše Austro-Ugarske monarhije, već po pravdi i pravici, broj 1453;

Ljubica udova dr. Milenka Gjorića, lekara iz Požarevca moli za pomoć, broj 1478;

Andja udova Save V. Popovića bivšeg vršioca učiteljske dužnosti iz Prokuplja moli, da se pokojnom Savi priznadu sprovedene godine u učiteljskoj službi u godini penzije i na osnovu toga izda joj se penzija, broj 1479;

Andja V. Ljubičićeva, učiteljica u Kievu moli, da joj se godine učiteljske službe za vreme rata pa do 14. februara 1919. godine priznadu kako za penziju tako i za platu, broj 1494;

Radomir A. Jovanović, trgovac iz varošice Batečine moli za pomoć od 10.000 dinara pošto mu je neprijatelj odneo 50.000 dinara, broj 1503;

Milutin Milošević iz Donje Suhetne srez Moravski, okrug Niški, moli, da se deo državne šume u ataru sela Donje Suhotne na mestu zvanom »Samarin

potok« ustupi na uživanje i ekonomske potrebe seljanima sela Donje Suhotne, broj 1511;

Milka Alekse Retarca udova moli za mesečnu pomoć, broj 1515;

Rista Petrušević, učitelj veština u Užici moli, da mu se priznadu provedene godine kao nastavnika u ukazno, broj 1554;

Živojin Jovanović iz sela Golubinje srez Perečki, okrug Krajinski moli, da mu se odobri jedno parče zemlje od 3 do 4 hektara, koje bi mogao obradljivati, a koje nije ni pod kakvom šumom i to zemljište zvano »Govdojar«, broj 1556;

Borisav Ž. Marinković, trgovac iz Mojsinja sreza Ljubičkog, okruga Rudničkog, obveznik vardarskog artiljerijskog puka moli za naknadu štete pričinjene mu za vreme okupacije od strane neprijatelja, broj 1569;

Milivoje V. Vuković, policijski pisar sreza Veleškoga moli, da mu se vreme od 12. avgusta 1906. godine provedene u turskoj službi kao sudija uračuna u godine ukazne službe za penziju, broj 1603;

Miroslav Ružička, inženjer moli, da mu se uvaži u godine ukazne službe vreme provedeno od 11. decembra 1909. godine do 19. maja 1914. godine kao privremeni podinženjer u upravi za gradjenje, broj 1614;

Antonijo Kovač, inženjer moli, da mu se uvaži u godine ukazne službe provedeno vreme kao privremeni samoupravni inženjer, broj 1615;

Anto Popović, delovodja suda opštine Mihajlovačke, srez Podunavski, okrug Smederevski moli, da mu se isplati sva neprimljena plata od 6. oktobra 1915. godine pa zaključno do 15. septembra 1918. godine, broj 1616;

Zaratnik Ferdinand iz Remšnika, pošta Marbog, Jugoslavija, moli za 20 do 30 rali oraće zemlje, broj 1618;

Živojin Acković iz sela Osipovnice moli, da mu se nadoknadi šteta u dva vola, jer nema čime raditi. Pomoć može biti i u novcu, za koji bi kupio druge volove, broj 1624;

Zdravko Dimitrić iz sela Ridjata, srez Posavetamnovski, okrug Podrinski, moli, da mu se što predredi invalida, pošto je kao zarobljenik izgubio jednu nogu, broj 1643;

Spasenija udova Stanišava Crnobatca, iz sela Drenovca, sreza Mačvanskog, okruga Podrinskog, moli za stalnu pomoć, pošto je njen muž ubijen od Austrijanaca, i ona je ostala sa malim detetom bez ikakvih sredstava za život, broj 1624;

Dimitrije S. Lazović, profesor Užičke Gimnazije moli, da mu se provedene godine od 25. septembra 1908. godine do 1. jula 1909. godine uračunaju u ukazne kao učitelju jezika V. klase Užičke gimnazije, broj 1645 i

Ljubica Rajićeva, upraviteljica ženske škole u penziji moli, da joj se uvaži godine službe za penziju, broj 1227.

Predsednik dr. Dragoljub M. Pavlović: Sve ove molbe i žalbe uputiti će se odboru za molbe i žalbe. Izvolite čuti sad jedan zakonski predlog vladin.

Sekretar Pera Jovanović pročita:

Državno odeljenje za zaštitu dece kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca.

Broj 364. 9. aprila 1919. Beograd.

Predsedništvu narodnog predstavništva.

Čast mi je dostaviti Predsedništvu:

1. Predlog zakona o osnivanju Državnog Odeljenja za Zaštitu dece;

2. U originalu ukaz Nj. Kr. Visočanstva Prestolonaslednika;

3. Akt Državnog Odeljenja za Zaštitu dece pod br. 364.;

4. Akt Državnog Saveta pod br. 136.

Molim da se u smislu čl. 101. zakona o poslovnom redu u Nar. Skupštini ovaj zakonski predlog smatra kao hitan.

Potpredsednik Ministarskog Saveta:

Dr. Korošec s. r.

U ime Njegovog Veličanstva

PETRA I.

po milosti Božjoj i volji narodnoj
Kralja Srba, Hrvata i Slovenaca
mi

Aleksandar Naslednik Prestola.

Na predlog Podpredsednika Našeg Ministarskog Saveta, a po saslušanju Ministarskog Saveta, rešili smo i rešavamo:

Ovlašćuje se Podpredsednik Ministarskog Saveta da Narodnom Predstavništvu može izneti na rešavanje predlog zakona o ustrojstvu Državnog Odeljenja za Zaštitu Dece.

Podpredsednik Našeg Ministarskog Saveta neka ovaj ukaz izvrši.

26. marta 1919. godine
u Beogradu.

Podpredsednik Ministarskog Saveta,

Dr. Korošec s. r.

Aleksandar s. r.

Državno odeljenje za zaštitu dece kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca.

Broj 364. 9. aprila 1919. Beograd.

Narodnom Predstavništvu.

I pre ratova stanje zdravlja u našem narodu nije bilo dobro. Napočito je bila velika smrtnost dece u

prvim mesecima i prvim godinama života. (9% za prva tri meseca a 15% prve godine). Po smrtnosti dece dolazi naš narod među one narode, gde je smrtnost najveća. Do 20. godine gubili smo gotovo polovinu rođenih.

Posle ratova u kojima smo imali 369.818. gubitaka muškog stanovništva, celokupni gubiteci iznose samo u Srbiji u najmanju ruku 1,000.000. Srazmerni gubiteci su i u drugim delovima našega naroda. Celokupni naš narod stao je svetski rat preko 2,000.000 žrtava.

Ovi gubiteci su pokosili ono što je bilo najbolje, najzdravije i najspobnije za život, rad i plodenje. Pred nama stoji veliki zadatak obnove naroda u najširem smislu. Od te obnove najvažnija biće obnova našeg življa.

Jedini način te obnove življa može biti u tome, da se upotrebe sve moguće mere predohrane i mere od stvarne pomoći da se zaštiti život i dobro zdravlje narodnog podmlatka u najširem obimu. Za takav jedan ogroman i neobično važan zadatak biće potrebno da, pored ostalih državnih ustanova, koje se već delimično brinu o obnovi i zdravlju narodnom, ima i jedno naročito odeljenje, slično drugim kulturnim zemljama, koje će se isključivo baviti proučavanjem dečjeg pitanja i kome će biti dužnost da sprovodi sve mere potrebne za obnovu življa i zaštitu i pomoć svoj nevoljnoj deci, a na prvom mestu ratnoj siročadi, koje će biti više stotina hiljada, jer je samo u Srbiji poginulo, pomrlo ili nestalo 369.818. obaveznika, koji su bar toliki broj dece morali ostaviti iza sebe.

Početak rada ovoga Odeljenja predviđa jedan ogroman posao, koji mu predstoji. U našoj zemlji imaćemo oko 4,000.000 dece. O svoj toj deci biće potrebno, da se ma u kom pogledu Odeljenje brine, pomogne ili zaštiti uz složnu saradnju sviju državnih, samoupravnih, opštinskih i privatnih ustanova, koje se već stvaraju o zdravlju, obrazovanju ili vaspitanju dece.

Za izvođenje i sprovođenje zadataka Državnog Odeljenja za Zaštitu Dece potrebna će biti velika materijalna sredstva. U svom nacrtu za budžet, koji je podnesen Ministru Finansijsa i u kome je tražen kredit od 12,711.000 dinara, Odeljenje je predvidelo i označilo na šta bi se ta sredstva imala utrošiti i nada se da će Narodno Predstavništvo dati Odeljenju mogućnost i materijalnu podlogu za jedan opsežan i plodonosan rad.

Podnoseći Narodnom Predstavništvu ovaj zakonski predlog ja molim, da ga smatra za hitnog, saobrazno čl. 101. zakona o poslovnom redu.

26. marta 1919. godine

u Beogradu.

Podpredsenik Ministarskog Saveta,
Dr. Korošec s. r.

Predlog zakona o osnivanju državnog Odeljenja za Zaštitu Dece.

Član 1.

Pored Ministarstva, koja su u smislu § 2. Zakona o ustrojstvu centralne državne Uprave od 10. marta 1862. godine već postojala i onih, koja su docnijim zakonom uvedena, a na osnovu Kraljevog Ukaza od 7. decembra 1918. godine, ustanovljava se još do vremena kad Ministarstvo za Socijalnu Politiku taj delokrug preuzme i Državno Odeljenje za Zaštitu Dece, čiji se delokrug rasprostire na celu teritoriju Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca.

Član 2.

Zadatak je Državnog Odeljenja za Zaštitu Dece, da pomaže nevoljnoj deci, u prvom redu ratnoj siročadi, a zatim da se stara o primeni sviju mera radi zaštite života, zdravlja i napretka narodnog podmlatka.

Član 3.

Ovlašćuje se Podpredsednik Ministarskog Saveta da ovo Državno Odeljenje obrazuje.

Član 4.

Ovo Odeljenje ima rang Odeljenja Ministarstva i imaće: načelnika, inspektore, referente, sekretare, knjigovođu i potreban broj pisara i ostalog osoblja, čiji se broj utvrđuje budžetom.

Član 5.

Bliže odredbe o uređenju i radu ovog Odeljenja propisaće Podpredsednik Ministarskog Saveta, sporazumno sa Ministrom za Socijalnu Politiku.

26. marta 1919. godine.

u Beogradu.

Podpredsednik Ministarskog Saveta,
Dr. Korošec s. r.

Državni Savet kraljevine Srbije.

Broj 136. 4. aprila 1919. Beograd.

Gospodinu Podpredsedniku Ministarskog Saveta.

U prilogu /./ ovoga pisma čast mi je vratiti originalan Kraljeski Ukaz o ovlašćenju Podpredsednika Ministarskog Saveta da Narodnom Predstavništvu može podneti na rešavanje predlog Zakona o ustrojstvu Državnog Odeljenja za Zaštitu Dece.

Ukaz je bio priložen uz akt Gospodina Podpredsednika Ministarstva br. 364, od 26. marta o. g., a uz gore pomenuti zakonski predlog, koji je upućen Državnom Savetu na Mišljenje. Ukaz pripada kancelariji Podpredsednika, odnosno samom Državnom Odeljenju za Zaštitu Dece, a Državnom Savetu za razmatranje predloga nije niukoliko potreban.

Što se tiče samoga poslatog zakonskog predloga, o kome se očekuje mišljenje Državnog Saveta u što kraćem roku, čast mi je izvestiti Gospodina Podpredsednika Ministarskog Saveta, da je Državni Savet, zbog nedovoljnog broja članova Saveta, u nemogućnosti da o predlogu donese svoje mišljenje. Jedan od gospode članova Državnog Saveta otputovao je, po rešenju Ministarskog Saveta, po službenom poslu u unutrašnjost zemlje, i odsustvovaće bar dvadeset dana, ako ne i više. Za sve to vreme Predlog se ne može uzimati u ocenu, jer nema potrebnog kvoruma po čl. 3. Zakona o poslovnom redu u Državnom Savetu.

Nije ni potrebno naročito napominjati, da po stavu tačke 2. člana 144. Ustava, — u kome se određuje nadležnost Državnog Saveta za pregledanje zakonskih predloga, — ovi se mogu u Narodnom Predstavništvu uzimati u pretres i bez mišljenja Državnog Saveta.

Zastupnik Predsednika Državnog Saveta, član,
Živ. Živanović s. r.

Predsednik dr. Dragoljub M. Pavlović: Gospodo, ovaj će se zakonski predlog uputiti odboru koji će se izabrati dok se sekcije konstituišu.

Izvolite čuti jedan poslanički predlog.

Sekretar Pera Jovanović pročita predlog gg. Mihajla Jovanovića i Ranka Obradovića o popisu zemljišta u Srbiji, koji glasi:

Narodnom Predstavništvu.

Po zakonu o popisu ljudstva i imovine od 14. jula 1884. godine; izvršen je popis zemljišta 1884./5. godine. Popisne knjige tako zvane »B«, u kojima je tada upisano zemljište, na osnovu kojih je vršen razrez poreze na zemljište, — postale su još odavno sasvim neupotrebljive.

Neispravne i neupotrebljive popisne knjige »B«, gonile su narod, a naročito seljaka i na parnice, oko čega su mnoga lica materijalno propala a mnoga su u zavadi, jedna glavom plaćala, a druga u kazneni zavod oterivana.

Do sada je u dva maha podnašan predlog Zakona o popisu zemljišta u Srbiji, ali ni jedan od njih, nije mogao postati zakon usled raspuštanja Narodne Skupštine.

Kako su sada, skoro sve popisne knjige »B« i uništene od neprijatelja, to se sada još više ukazala neodoljiva potreba, da se donese zakon o popisu zemljišta u Srbiji i izrade nove popisne knjige »B«, koje su osnov za razrez poreze zemljišta.

Potpisati Narodni Poslanici smatraju za svoju dužnost podneti Narodnom Predstavništvu u prilogu

pod ./. svoj predlog Zakona o Popisu Zemljišta u Srbiji s molbom: da ga Narodno Predstavništvo izvoli kao koristan primiti i usvojiti.

16. aprila 1919. godine
Beograd.

Predlagači;
Narodni Poslanici:
Mihajlo Jovanović s. r.
Ranko V. Obradović s. r.

Predlog zakona o Popisu zemljišta u Srbiji.

Član 1.

Za izradu novih popisnih knjiga »B« i radi pravilnijeg razreza i naplate poreza na zemljište u smislu čl. 6. zakona o neposrednom porezu, izvršiće se u celoj zemlji nov popis zemljišta sa klasifikacijom istoga. Nu klasifikacija zemljišta izvršiće se, u opštinama ili selima, u kojima ova nikako nije vršena, posle izvršenog popisa i ocene zemljišta u 1884./5. godini, i onim opštinama ili selima, gde građani izjave želju zbornskom odlukom za ponovnu klasifikaciju.

Član 2.

Popis i ocenu izvršiće posebne komisije, sastavljene od četiri člana. Dva člana od kojih jedan mora biti stručan zemljomer, a drugi ekonom, postavlja Ministar Finansija na predlog Poreske Uprave, određujući u isto vreme jednoga od njih za predsednika komisije.

Druga su dva člana predsednik opštine ili njegov zastupnik i jedan odbornik iz onoga sela u kom se vrši popis. Ovoga poslednjeg bira opštinski odbor, nu stim, da on od jednom izabere za svako selo po jednog odbornika, te će se taj četvrti član menjati za svako selo.

Član 3.

Pre nego što komisija otpočne rad, ona će u opštinskoj sudnici položiti zakletvu ovaku:

»Ja zaklinjem se jedinim Bogom i svim što mi je na ovome svetu najmilije, da ću savesno i nepristrasno vršiti povereni mi posao, i da ću bez obzira na ličnosti davati svoja mišljenja i ocene.

Kako budem pravo radio i zakleo se, tako mi Bog pomogao«.

Ova zakletva sveštenikom overena, poslaće se nadležnom Poreskom Odeljenju na čuvanje.

Član 4.

Komisija će raditi samo kada su na okupu sva četiri člana, a kao njeno rešenje smatraće se ono, što bude doneto većinom glasova. U slučaju ravne podele glasova, smatraće se za rešenje ono zašto je glasao predsednik.

Član 5.

Komišija će o svakom radu voditi zapisnik, koji će potpisivati svi članovi. Svima je slobodno odvajati mišljenje.

Član 6.

U slučaju da se neko od članova ne primi poverene mu dužnosti, ili u tečaju rada iz ma kakvih uzroka odstupi, njegovo se mesto popunjava istim načinom, kojim je i postavljen.

Član 7.

Članovi, koje postavlja Ministar Finansije, imaju dnevnicu od dvadeset i pet dinara.

Druga dva člana (predsednik opštine i odbor-
nik) imaju dnevnicu od pet dinara.

Član 8.

Članovima, koje postavlja Ministar Finansije, dnevnicu se izdaje iz državne kase, a drugoj dvojici iz opštinske kase.

Član 9.

Ministar Finansije, određuje sa ceo srez, dve ili najviše tri komisije, koje prolaze iz opštine u opštinu i u svakom selu obrazuju komisiju, po odredbi čl. 2. ovoga zakona, samo što članovi, koje postavlja Ministar Finansije, neće u svakoj opštini polagati zakletvu.

Član 10.

Kad stupi u život ovaj zakon Ministar Finansija, narediće preko Poreskih Odeljenja, svima opštinskim sudovima, da svaka opština sazove zbor svojih građana i saopšti im, da će se pristupiti novom popisu zemljišta, a u onim opštinama, gde nije nikako klasifikacija vršena, posle popisa zemljišta u 1884./5. god., i nova klasifikacija zemljišta, kao i da ih upozna sa odredbama ovoga zakona.

Na tom zboru razdaće se svakom građaninu posebne prijave, da ih popune i popunjene predadu opštinskom sudu u roku od dva meseca dana, računajući od dana držanog zbora.

Za lica koja su iz drugih mešta, a imaju zemljišta u toj opštini, opštinski sud pozvaće ih pismenim aktom, preko nadležnog Poreskog Odeljenja, da u roku od mesec dana, računajući od dana saopštenja, podnesu prijavu za svoje zemljište, — Odeljenje je dužno ovo saopštenje, kao hitno odmah izvršiti i opštini vratiti akt saopštenja.

Član 11.

Opština je dužna u istome roku vidnim znacima obeležiti svoje i seoske utrince, kao i sva ostala svoja zemljišta i premeriti ih. Nu one opštinske i seoske utrince, koje se graniče sa privatnim zemljištima, imaju se obeležiti kopanjem šančeva, a po tom premeriti i prijave u određenom roku komisiji predati. Prijave će podneti za opštinska zemljišta predsednik dotične opštine, a za seoska kmet dotičnog sela.

Član 12.

Prijave će se podnositi po potesima. Prema tome, u koliko potesa neko ima zemljište toliko će i prijava podneti.

Član 13.

Svako lice dužno je prijaviti sve one parcele i sve ono zemljište, koje se na dan popisa, zatekne kao njegova svojina ili u njegovoj državini, bez obzira, da li na to zemljište ima ili nema tapiju. Ako je pak koje parče zemljišta u sporu s kim, to će se zabeležiti u prijavi.

Za maloletnike, duševno bolesne, raspikuće i mase prijavu podnosi njihov staraoc, zastupnik i bratila.

Za ženu ili decu muž odnosno otac.

Za okrug okružni delovodja.

Za srez sreski punomoćnik.

Za sva druga pravna lica njihov zastupnik.

Član 14.

U prijavi će se naznačiti: naziv svake parcele, njen položaj, je li njiva, livada, voćnjak, vinograd, bašta, zabran, okućnica i t. d.

Dalje za njive će se zabeležiti, šta se na njima seje; za voćnjake: kakvim je voćem zasadjen; za vinograde: je li zasadjen starom ili amerikanskom lozom i od kada; za bašte: koji se baštinski usevi seju.

Pored toga odrediće se tačno granice sa sviju strana, sa naznačenjem sviju komšija i koliki je prostor svake parcele u hektarima.

U napomeni zabeležiće se: je li zemljište oslobodjeno plaćanja poreze, zašto, kad i za koje vreme. Isto tako prijavnik će kazati: imali tapiju od svoga zemljišta i imali stručni premer istoga.

Član 15.

Prijave propisaće Ministar Finansija, po saslušanju Poreske Uprave i one će se bezplatno razdavati u duplikatu.

Član 16.

Kad istekne rok predviđen u čl. 10. ovoga zakona, opštinski sud počće primati prijave i prijavnici izdavati revers sa naznačenjem koliko je ko prijava podneo. Osim toga opštinski će sud pre no što otpočne primanje prijava sastaviti naročiti spisak, koji će voditi po selima i u nj će zabeležiti: ime i prezime prijavnika, koliko je prijava podneo i koliko iznosi ukupan prostor zemljišta u hektarima.

Za taj poso ostavlja se rok od mesec dana i tada će opštinski sud koristeći se svojim sastavljenim spisakom po predhodnom stavu ovoga člana, prokontrolisati sve prijave i uveriti se: jesu li svi sopstvenici zemljišta podneli prijave.

Utvrđi li se, da ima lica, koja nisu podnela prijave, opštinski sud sastaviće o tome zapisnik, pozvaće sva takva lica i na potpis im saopštiti, da u roku od osam dana podnesu prijave.

Ne odazovu li se posle toga roka opštinski sud će svojim rešenjem, koje je odmah izvršno, odrediti selskog kmeta i opštinskog delovodju, da oni u smislu čl. 12., 13. i 14. ovoga zakona podnesu prijave, a od sopstvenika odnosno zastupnika ili punomoćnika naplatiće se za svaku parcelu po tri dinara.

Dve trećine od naplaćene kazne pripadaju kmetu i opšt. delovodji, a treća trećina opštinskoj kasi.

I za lica, koja nisu iz mesta a imaju zemljišta u toj opštini, ako ne podnesu u određenom roku prijave, a opštinski sud dobio je od Poreskog Odeljenja izveštaj, da im je saopštenje izvršeno, opštinski sud postupiće po naredjenju iz predhodna dva stava i kaznu naplatiti davanjem pod zakup dotično zemljište u koliko je to potrebno za naplatu kazne.

Član 17.

Kad opštinski sud bude primio sve prijave, tada će zaključiti spisak i u njemu naznačiti: koliko je svega lica podnelo prijave, koliko je ukupan broj prijava i koliko iznosi ukupan prostor celokupnog prijavljenog zemljišta u hektarima. Taj će spisak potpisati pored predsednika i delovodje i članovi opštinskog suda i zavešće ga u delovodnik.

Po tom će opštinski sud slediti sve prijave prvo po selima pa po potesima. Za tim će prijave, spisak, zapisnik i ceo svoj rad zapečatiti, a Poresko Odeljenje izvestiće, da je ceo predhodni rad svršen, kako bi ono izdejstvovalo od Ministra Finansija komisiju.

Član 18.

Kad komisija dodje u opštinu i ova izvesti da je položila zakletvu, sud će joj predati na revers sav njegov predhodni rad.

Pre svakog drugog posla, komisija će se uveriti: jesu li joj predate sve prijave primljene po spisku i to konstatovati svojim zapisnikom.

Član 19.

Ako komisija dozna, da je manji prostor zemljišta po prijavi prijavljen nego što ovaj u stvari postoji, onda će komisija izaći na licu mesta i premerom konstatovati pravo stanje, nadjeni prostor komisija odmah na licu mesta unosi u svoj zapisnik, koji potpisuju svi članovi.

Član 20.

Nadje li komisija svojim premerom veći prostor, nego što prijavi sopstvenika glasi, onda trošak oko toga spada na teret dotičnog sopstvenika, koji se sastoji u plaćanju dnevnice članovima komisije o čemu izveštava i Ministra Finansija.

Član 21.

Ako pak komisija premerom zemljišta ne bude našla manje prijavljeni prostor, onda trošak spada na teret državne kase odnosno i opštinske.

Član 22.

Komisija će pristupiti i oceni kakvoće zemljišta, kao što je predviđeno u čl. 1. ovoga zakona.

Za ocenu zemljišta, komisija će uzeti kao osnovicu, pored odredaba iz čl. 6. zakona o neposrednom porezu još i vrednost i srednji godišnji prinos zemljišta. S toga će ona na svakoj prijavi zabeležiti vrednost i mogući prinos pojedine parcele — pored klase u kojoj će doći ta parcela. Takvu ocenu potpisuju svi članovi komisije.

Član 23.

Komisija svoju ocenu mora donositi na samome zemljištu, a bliža uputstva, propisaće Ministar Finansija, u sporazumu sa Ministrom Narodne Privrede.

Član 24.

Kad komisija bude svršila i sa ocenom kakvoće zemljišta, sastaviće spisak (po selima) prijava sa naznačenjem prostora zemljišta. Ovaj spisak izradiće u dva primerka. Jedan sa svima prijavama predaće opštinskom sudu, a drugi na kome će opštinski sud potvrditi prijem prvoga i prijava, poslaće Poreskom Odeljenju.

Komisija je dužna sastaviti i opširan izveštaj o celome svome radu u kome će objasniti pobude za određivanje klasa pojedinome zemljištu. — U ovaj izveštaj poslaće se Poreskom Odeljenju za kontrolnu komisiju.

Član 25.

Kad opštinski sud primi od komisije njen rad, on će javnom objavom saopštiti gradjanima, da je komisija završila rad i da u roku od 15 dana, od dana objave svaki gradjanin ima prava da pregleda rad komisijski i da u roku od 30 dana računajući od poslednjega dana, kada su prijave bile izložene na ugled, može izjaviti žalbu, protivu određenog prostora i protivu ocene kakvoće zemljišta. Žalbe snabdevene sa 2 dinara takse predaju se opštinskom sudu, koji na njih daje revers.

Član 26.

Po isteku roka za žalbe, opštinski sud predaće Poreskom Odeljenju sav rad komisijski i sve primljene žalbe, koje ima po prijemu zavešće u svoj delovodnik.

Član 27.

Kad Poresko Odeljenje od sviju opština u svome krugu, dobije rad komisijski, ono će o tome izvestiti Poresku upravu, koja će predložiti Ministru Finansija, da odredi Kontrolnu komisiju.

Član 28.

Kontrolna komisija određuje se za svaki okrug, koji nema više od tri srezova, a za okruge sastavljene iz više srezova, po dve sa naznačenjem za koje je srezove koja komisija.

Ova komisija ima biti sastavljena iz tri člana, po mogućnosti iz dva stručna ekonoma, iz jednog inženjera ili geometra.

Članove ove komisije postavlja Ministar Finansija po predlogu Poreske Uprave. — Komisija sama bira sebi predsednika.

Članovi ove komisije dobijaju dnevnicu iz čl. 7. i polažu zakletvu u Poreskom Odelenju po čl. 2. ovoga zakona. Za nju važe odredbe iz čl. 4., 5. i 6.

Član 29.

Kontrolnoj Komisiji je zadatak: da prokontroliše rad prvih komisija i da ispita Umesnost žalbe. Prema tome Kontrolna komisija činiće sve potrebne ispravke u pogledu prostora i klasifikacije zemljišta. S toga će njoj Poresko Odelenje predati sav rad prve komisije zajedno sa njenim izveštajem, a predaće joj i sve izjavljenje žalbe.

Član 30.

Kontrolna komisija, kada dodje u kojoj opštini, pozvaće preko opštinskog suda sve građane, da joj prijave sve promene, koje su se desile u medju vremenu, kako bi se učinile potrebne ispravke u prijavama i u popisnu knjigu unelo stvarno stanje.

Član 31.

Kontrolna komisija dužna je obići celo zemljište, pa proučivši izveštaj prve komisije, konstatovaće, da li klasifikacija odgovara kakvoći zemljišta s pogledom i na saobraćajna sredstva i blizinu pijaca i izvornih sredstava.

Tom će prilikom kontrolna komisija raspraviti i sve žalbe. Ona na njima donosi kratka rešenja, bilo da žalocu daje zadovoljenja, bilo da mu odbacuje žalbu. Svoja rešenja šalje Poreskom Odelenju, da i ono saopštava žalocima.

Protivu rešenja ove komisije nema žalbe.

Član 32.

Kontrolna komisija na svakoj prijavi, ispod ocene prve komisije, donosi svoje pismeno rešenje, bilo da menja, bilo da snaži raniju ocenu.

Ovo rešenje potpisuju članovi.

Član 33.

Ako bi Kontrolna komisija sama pronašla ili bi joj kogod dostavio, za koju dotle ne prijavljenu parcelu, ona će postupiti po čl. 20. ovoga zakona.

Član 34.

Kada Kontrolna komisija završi svoj posao u jednoj opštini, sve prijave zavedene u naročiti spisak, šalje Poreskom Odelenju, zajedno sa svojim izveštajem.

Član 35.

Poresko Odelenje dužno je o tome izvestiti Poresku upravu, a u isto vreme poslaće joj pregled, sastavljen po opštinama sa naznačenjem: koliko je hektara u kome redu po svršenom popisu izašlo.

Član 36.

Ministar Finansija tada će narediti izradu nove popisne knjige »B«, koja će se izraditi za svako selo u dva primerka, od kojih će jedan biti u Poreskom Odelenju, a drugi u opštinskom sudu.

Formulare za popisnu knjigu »B«, propisaće Ministar Finansija po saslušanju Poreske Uprave i izdati posebna upustva za izradu popisnih knjiga.

Član 37.

Utvrđi li se prilikom izradjivanja popisnih knjiga kakva zloupotreba u prijavama, bilo da je menjan prostor ili preinačaba klasa, bilo da je upropašćena koja prijava, prema odgovornim licima, postupiće se po odredbama Krivičnog zakona.

Član 38.

Opštinski sudovi u čijem krugu budu radile komisije, dužni su komisiji staviti na raspoloženje lokal, potreban kancelarski materijal, jedno lice za pisanje, kome će se plaćati dnevno iz opštinske kase po 8 dinara i poslugu: Za pisanje imaju se uzeti prvenstveno opštinski delovodje ili pisari.

Izradu novih popisnih knjiga »B« po čl. 36. ovoga zakona izvršiće pod nadzorom poreskih odelenja prvenstveno opštinski delovodje ili pisari, a ako je to nemoguće onda i druga lica sa dobrim šakopisom, kojima će se plaćati po dvadeset dinara dnevno iz državnih kase.

Nadležno poresko odelenje, odrediće broj dana za koji se mogu izraditi popisne knjige »B« jedne opštine i o tome izvestiti Ministra Finansija radi otvaranja kredita za isplatu dnevnice.

Policijske Vlasti i Poreska odelenja, u čijem krugu budu radile komisije, dužne su davati sva potrebna obaveštenja i ukazivati im svaku pomoć, a u slučaju potrebe policijska vlast dužna je komisiji odrešiti i svoga činovnika.

Komisije sa svima vlastima u zemlji, vode bezplatnu prepisku i imaju prava na bezplatnu upotrebu telegrafa i telefona.

Član 39.

Ko bi izvesni deo imanja, koje zasebno postoji, prikrrio i komisiji ne pokazao, kazniće se izuzetno od čl. 111. zakona o porezu sa sto dinara od svakog hektara.

Kaznu ovu izriče Poresko Odelenje.

Ako ima dostavljača, njemu pripadne polovina od kazne. Ako je dostavljač opštinski časnik ili državni službenik, dobija na ime nagrade trećinu kazne.

Član 40.

Ko na poziv komisije ne dodje ili ne pošlje svoga punomoćnika, ili ne bi hteo dati komisiji potrebna obaveštenja, kazniće se u korist državne kase sa 5 do 20 dinara novčane kazne.

Ovu presudu, koja je odma izvršna i protivu koje nema žalbe, izriče sama komisija, a izvršuje je odmah Poresko Odelenje.

Član 41.

Ako bi koji od opštinskog časnika ili delovodje bio nebrizljiv u izvršenju naredaba, koje bi komisija izdavala u granicama ovoga zakona, kazniće se u korist kase sa 20 do 50 dinara.

Ovu presudu izriče komisija, protivu koje nema mesta žalbe i šalje je na izvršenju Poreskom odelenju.

Član 42.

Ako sud opštinski nebi u odredjenom roku pozvao građane na zbor i nebi im razdao prijave za popis zemljišta, Odelenje će kazniti predsednika ili njegovog zastupnika i delovodju po čl. 115. zakona o porezu.

Član 43.

Ako bi iz opštinskog suda nestala koja prijava, pre ili posle popisa i ocena zemljišta, Poresko Odelenje povešće o tome istragu. Utvrdili se da u tome nije bilo nikakve namere, Odelenje će o tome izvestiti Kontrolnu Komisiju, koja će pozvati dotično lice, da podnese novu prijavu, a po tom dalje postupiti po ovome zakonu.

Utvrdili se namera za uništaj prijave ili se utvrdi da su ocene komisije preinačane ili brisane, Poresko Odelenje povešće krivičnu pretragu protivu krivična lica. Izvršioći takva dela biće kažnjeni po krivičnom zakonu, pored naknade za ponovni popis i ocenu.

Ako članovi komisije nebi uredno dolazili na rad, predsednik Komisije kazniće ih: prvi put gubitkom jednodnevne diurne, drugi put gubitkom trodnevne diurne, a treći put petodnevne diurne.

O tome će izvestiti nadležno Poresko Odelenje, odnosno opštinski sud, da izvrše kaznu u korist državne odnosno opštinske kase.

Protivu ovih kazna nema mesta žalba.

Član 44.

Za sve ostale žalbe u koliko ovim zakonom nije drukčije odredjeno važe propisi iz zakona o neposrednom porezu.

Član 45.

Ovlašćuje se Ministar Finansija da prepíše postupak, na koji će se način i na kakvoj osnovi vršiti ispravke u pop. knj. »B«.

Isto će tako Ministar Finansija propisati postupak: kako će se u tečaju vremena odredjivati pro-

mene kulture pojedinim zemljištima, kao što će i odrediti rok, u kom će sopstvenik zemljišta dužan biti da podnese prijavu o promeni kulture svoga zemljišta.

Prelazna Naredjenja.

I.

Kad se u jednoj godini izvrši popis i ocena zemljišta i nove popisne knjige »B« izrade, onda se razrez poreze na zemljište za nastupajuću godinu vrši po novim popisnim knjigama »B«.

II.

Sve odredbe ovoga zakona odnose se samo na seoske opštine; varoške opštine dužne su u roku od tri godine, od dana kad ovaj zakon stupi u život, izvršiti katastarski premer svoga zemljišta. Ne izvrše li ga u ostavljenom roku, Ministar Finansija narediće izvršenje katastarskog premera o njihovom trošku.

S toga će sve opštine, varoši i varošice biti dužne, da u svoje budžete za 1920. god. predvide potreban deo kredita za katastarski premer zemljišta svoga atara.

III.

Za izvršenje novog popisa i klasifikacije zemljišta ovlašćuje se Ministar Finansija, da može predvideti u budžetu potrebnu sumu na ime dnevnice članovima komisije, štampanje knjige »B«, prijava ili tražiti za tu celj naročiti kredit.

IV.

Iz te sume Ministar Finansija može tražiti i na posebne revizije rada pojedinih komisija. Licima, koja bude odredjivao, pripadaće dnevnicica od 20 dinara bez ikakvih drugih dodataka.

V.

Ukida se tačka 7. čl. 125. zakona o neposrednom porezu, a bude li se ukazala potreba, ili bude zahtevala koja opština novu ocenu zemljišta, postupiće se po odredbama ovoga zakona. Trošak oko nove ocene podnosi opština, koja je bude tražila ali se ni jednoj opštini ne može odobriti nova ocena zemljišta, pre nego što proteku tri godine od dana ovoga popisa.

VI.

Kad stupi u život ovaj zakon, prestaje važiti zakon o popisu ljudstva i imovine od 14. jula 1884. godine.

Beograd, 16. aprila 1919. god.

Predlagači,
Narodni Poslanici:

Mihailo Jovanović s. r.
Ranko V. Obradović s. r.

Predsjednik dr. Dragoljub M. Pavlović: Gospodo, ovaj će se predlog uputiti odboru za ocenu o umesnosti poslaničkih predloga.

Izvolite čuti interpelacije.

Sekretar Pera Jovanović pročita: Interpelacija Josipa Petejana i drugova na ministra unutrašnjih dela o cenzuri Radničkih Novina.

Interpelacija g. Antuna Sušnika na ministra za agrarnu reformu radi provedbe agrarne reforme u Sloveniji.

Interpelacija g. Stojana Ribarca, narodnog poslanika, na g. ministra za ishranu odnosno zaključenja jednog aranžmana u pogledu razmene robe između ministra za ishranu i Čeho-Slovačke republike.

(Vidi sve ove interpelacije na kraju sednice.)

Predsjednik dr. Dragoljub M. Pavlović: Gospodo, ove će se interpelacije uputiti dotičnoj gospodi ministrima i staviće se na dnevni red, kad gospoda ministri budu dali izveštaj, da mogu na njih odgovoriti.

Izvolite čuti izvešće o smrti poslanika.

Sekretar Pera Jovanović pročita: Ministarstvo unutrašnjih dela Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca P. Broj 14.690, 24. aprila 1919. godine. Beograd.

Predsedništvu Privremenog Narodnog Predstavništva.

Prema izveštaju načelnika srezkog iz Lazarevca tamo je 22. tekućeg meseca preminuo Milovan Damjanović, tamošnji trgovac i narodni poslanik.

Ministarstvu unutrašnjih dela čast je o prednjem izvestiti Predsedništvo s molbom, radi znanja i daljeg postupka.

Ministar unutrašnjih dela Sv. Pribićević s. r.

Predsjednik dr. Dragoljub M. Pavlović: Pozivam gospodu narodne poslanike da odamo poštu pokojniku. (Svi poslanici ustaju sa uzvikom: Bog da mu dušu prosti!)

Izvolite čuti dalje.

Sekretar Pera Jovanović čita: Narodnom Predstavništvu Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca, Beograd.

Telegram iz Mostara.

Danas se preselio u vječnost srpski književnik Svetozar Čorović. Odbor građana.«

Na ovaj telegram gospodin predsjednik je izjavio saučešće ovim telegramom:

Odboru građana za pogreb Svetozara Čorovića. Mostar.

Predsedništvo Narodnog Predstavništva učestvuje u tuzi celoga našega naroda za izgubljenim velikim književnikom i odličnim rodoljubom Svetozarem Čorovićem, koji je i životom platio svoj nacionalizam i humanizam.

Predsjednik dr. M. Pavlović.

(Skupština se odaziva sa: Slava mu i Bog da mu dušu prosti!)

Predsjednik dr. Dragoljub M. Pavlović: Izvolite čuti saopštenje gospode ministara, kad će moći odgovoriti na pojedine interpelacije.

Sekretar Pera Jovanović čita: Ministarstvo saobraćaja Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca, broj 2846. Od 9. aprila 1919. godine u Beogradu.

Gospodine predsedniče!

Izveštavajući Vas o prijemu interpelacije pod br. 1190, upućenu od strane narodnog poslanika g. Juraja Biakinia o prekoj potrebi uredjenja Pomorske Uprave i utemeljenja Ministarstva Pomorstva za celo Kraljevstvo Srba, Hrvata i Slovenaca, čast mi je dostaviti vam, da ću na istu odgovoriti, čim se stavi na dnevni red.

Primate, gospodine Predsedniče, i ovom prilikom uverenje o mom odličnom poštovanju.

Ministar Saobraćaja:

V. N. Vulović s. r.

Ministarstvo Unutrašnjih Dela Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca.

P. Br. 13.088. 12. aprila 1919. god. Beograd.

Privremenom Narodnom Predstavništvu Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca.

Na interpelaciju, koju je na mene uputio narodni poslanik gospodin Angjelinović, o zapostavljanju imena hrvatskog u Bačkoj i Baranji odgovoriti ću kad se stavi na dnevni red.

Sv. Br. 1256: Ministar unutrašnjih dela:

S. Pribićević s. r.

Ministarstvo Vojno i Mornarice
Artilj. Teh. Odeljenje O. A. T.
No. 22.886 zav. 17. IV. 1919. god.

Gospodine Predsedniče!

Čast mi je izvestiti Vas gospodine Predsedniče da sam primio Vaše pismo br. 985 od 2. aprila odnoseći se na interpelaciju narodnog poslanika gospodina Slavka Henča i drugova, koja mi je upućena zbog razdavanja automobila, — zaplenjenih od Austrijske vojske.

Po ovom traženju, tražio sam podatke i kad ih dobijem izvešću Vas.

Primate gospodine Predsedniče uverenje o mom odličnom poštovanju.

17. aprila 1919. god. Ministar Vojni i Mornarice
Beograd.

Đeneral S. Hadžić s. r.

Ministarstvo unutrašnjih dela
Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca

P. br. 13.006.

12. aprila 1919. god.

Beograd.

Privremenom Narodnom Predstavništvu Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca.

U odgovor na akt od 11. aprila ove godine br. 1297, čast mi je izvestiti Narodno Predstavništvo da

ću na interpelaciju, koju su na mene uputili gospoda Josip Petejan i drugovi, odgovoriti čim bude stavljena na dnevni red.

Ministar unutrašnjih dela:
S. Pribičević, s. r.

Ministarstvo Saobraćaja
Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca

2846—19.

9. aprila 1919. god.
u Beogradu.

Gospodine Predsedniče!

Izveštavajući Vas o prijemu interpelacije upućenu od strane narodnog poslanika gospodina Juraja Biankini-a o rekviriranju trgovačke mornarice od strane italijanskih vlasti, čast mi je dostaviti Vam da ću na istu interpelaciju odgovoriti čim se stavi na dnevni red.

Primite gospodine Predsedniče i ovom prilikom uverenje o mom odličnom poštovanju.

Ministar Saobraćaja:
V. N. Vulović s. r.

Gospodinu Predsedniku Privremenog Narodnog
Predstavništva.

Kabinet
Predsednika Ministarskog Saveta
Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca
P. M. Br. 1815.

Privremenom Narodnom Predstavništvu!

U odgovoru na pismo Privremenog Narodnog Predstavništva od 10. aprila ove godine broj 1245, čast mi je izvestiti, da ću na interpelaciju gospode Dušana Vasiljevića i drugova o popisu dobrovoljaca za naše narodno oslobođenje i ujedinjenje i o naknadi, koja im pripada u zemlji za obrađivanje — odgovoriti kada ista bude stavljena na dnevni red.

24. aprila 1919. god.

Predsednik

Beograd.

Ministarskog Saveta,
Stojan M. Protić, s. r.

Ministarstvo Vojno i Mornarice.
Artilj. Teh. Odeljenje.

O. A. P. No. 25. 052.
26. IV. 1919. god.
Beograd.

Gospodine Predsedniče!

Čast mi je izvestiti Vas, da sam primio k znanju Vaše pismo Broj 60 od 31. decembra prošle godine, odnosno odgovora na interpelaciju gospode Nikole Đ. Minića i Svet. A. Hadžića narodnih poslanika s molbom, da me izvestite, kad na dnevni red

ista bude došla, da bi mogao dati i usmeni odgovor u sednici skupštinskoj.

Primite, gospodine Predsedniče i ovom prilikom uverenje o mom visokom poštovanju.

Ministar Vojni i Mornarice
General:
Stev. S. Hadžić.

Predsedniku Narodne Skupštine gospodinu dru.
Draži Pavloviću u Mestu.

Ministarstvo Vojno i Mornarice
Artilj. Odeljenje
O Lj III. No. 23.790.
zav. 16. aprila 1919. god.
Beograd.

Gospodine Predsedniče!

Čast mi je izvestiti Vas, da sam primio k znanju Vaše pismo, odnosno odgovora na interpelaciju gospodina Dragiše Lapčevića, narodnog poslanika, molbom da me izvestite, kad na dnevni red ista bude došla, da bih mogao dati i usmeno odgovor u sednici skupštinskoj.

Primite, gospodine Predsedniče, i ovom prilikom uverenje o mome visokom poštovanju.

Ministar Vojni i Mornarice
General:
Stev. S. Hadžić, s. r.

Predsedniku Narodne Skupštine gospodinu Draži
Pavloviću u Mestu.

Ministarstvo Poljoprivrede
Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca
P. Br. 4300
17. aprila 1919. god.
u Beogradu.

Gospodinu Predsedniku Privremenog Narodnog
Predstavništva!

Čast mi je izvestiti Vas, da ću na interpelaciju narodnih poslanika gospode Đure Džamonje i drugova odgovoriti, kad se stavi na dnevni red.

Primite gospodine Predsedniče uverenje mog odličnog poštovanja.

Ministar Poljoprivrede:
Gluhic.

Ministarstvo unutrašnjih dela
Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca
II. Br. 12.858.
19. aprila 1919. g.
Beograd.

Predsedništvu Privremenog Narodnog Predstavništva Kraljevstva SHS.

Čast mi je izvestiti Predsedništvo da ću na interpelaciju, koju je podneo gospodin Stojan Ribarac,

Narodni Poslanik, o postojanju zločina izdaje zemlje, srpskih građana kao neprijateljskih liferanta, odgovoriti, čim ona bude stavljena na dnevni red.

Ministar unutrašnjih dela:

Pribićević.

Ministarstvo Unutrašnjih Dela
Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca

P. Br. 12056

9. aprila 1919. god.

Beograd.

Narodnom Predstavništvu!

U vezi akta Narodnog Predstavništva No. 1042, od 4. ovog meseca čast mi je izvestiti ga, da ću na interpelaciju poslanika gospodina A. Kristana i drugova o cenzurisanju lista »Slobode« odgovoriti čim dobijem potrebne podatke po toj stvari od Zemaljske Vlade u Sarajevu, od koje sam tražio izveštaj.

Ministar Unutrašnjih Dela:

Pribićević, s. r.

Ministarstvo Unutrašnjih Dela
Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca

P. Br. 12.189

9. aprila 1919. god.

Beograd.

Narodnom Predstavništvu!

U vezi akta Narodnog Predstavništva No. 1098. od 5. aprila ove godine čast mi je izvestiti ga, da ću na interpelaciju poslanika gospodina dra. H. Hrasnice i drugova o postupanju organa kotara Derventskog u Bosni, odgovoriti čim dobijem potrebne podatke po toj stvari od Zemaljske Vlade u Sarajevu, od koje sam tražio izveštaj.

Ministar Unutrašnjih Dela:

Pribićević, s. r.

Ministarstvo Trgovine i Industrije

Br. 6021

1. maja 1919. god.

Beograd.

Gospodine Predsedniče!

Čast mi je izvestiti Vas da ću na interpelaciju gospodina Stanka Banića i drugova o slobodnom izvozu vina, dostavljenoj mi Vašim pismom od 11. aprila Br. 1268, odgovoriti kad bude stavljena na dnevni red.

Molim da da izvolite primiti uverenje moga odličnog poštovanja.

Ministar Trgovine i Industrije:

Dr. V. S. Veljković, s. r.

Ministarsvo Vojno i Mornarice

Opšte Vojno Odeljenje

Pov. f. đ. O. Br. 23.125.

14. aprila 1919. god.

Beograd.

Gospodine Predsedniče!

Čast mi je izvestiti da sam primio interpelaciju narodnih poslanika gospode Frana Smodeja i drugova, koju ste mi dostavili aktom br. 1195 od 9. aprila ove godine.

Na ovu interpelaciju odgovoriću čim budem prikupio potrebne podatke.

Primate, gospodine Predsedniče, uverenje moga osobitog poštovanja.

Ministar Vojni i Mornarice

Đeneral:

Stev. S. Hadžić, s. r.

Ministarstvo Vojno
Opšte Vojno Odeljenje

Đeneralštabski odsek

f. Đ. O. Br. 40.994.

5. aprila 1919. god.

Beograd.

Gospodine Predsedniče!

Čast mi je da Vas izvestim da su po interpelaciji narodnog poslanika gospodina dra. V. Angjelinovića, koju ste mi izvolili dostaviti 15. marta te godine sa brojem 543, traženi potrebni podaci od Vrhovne Komande. Odgovor još nije primljen. Ponovo je učinjen korak da mi se potrebni podaci što pre dostave. Čim iste primim, imaću čast javiti Vam kad ću moći odgovoriti na interpelaciju.

Izvolite, gospodine Predsedniče, primiti uverenje o mome osobitom poštovanju.

Ministar Vojni i Mornarice

Đeneral:

Stev. S. Hadžić, s. r.

Ministarstvo Unutrašnjih Dela
Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca

P. Br. 12.017

11. aprila 1919. god.

Beograd.

Narodnom Predstavništvu!

U vezi akta Narodnog Predstavništva br. 1019 od 3. ov. meseca, čast mi je izvestiti ga, da ću na interpelaciju poslanika g. Jovana Šimraka i drugova o uzabranjivanju pesama Svatopluka Čeha odgovoriti čim se ista stavi na dnevni red.

Ministar Unutrašnjih Dela:

Pribićević, s. r.

Kabinet
Predsednika Ministarskog Saveta
Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca.

P. M. Br. 1727.

Gospodine Predsedniče!

U vezi akta Narodne Skupštine br. 11 od 31. XII. 1918. god., kojim mi je dostavljena interpelacija G. Živojina Rafajlovića, narodnog poslanika, o fondovima i prilozima za pomoć našem narodu, čast mi je umoliti Vas, da imate dobrotu obavestiti g. interpellanta da ću na ovu njegovu interpelaciju odgovoriti čim budem dobio potrebne podatke, koje sam već tražio od nadležnih Ministarstava.

Primate, Gospodine Predsedniče, uverenje moga odličnog poštovanja.

Beograd, 9. aprila 1919. god.

Predsednik
Ministarskog Saveta:
Stojan M. Protić s. r.

Predsednik dr. **Dragoljub M. Pavlović**: Gospodo, izvolite čuti sad nekoliko protesta.

Sekretar **Pera Jovanović** čita Protest protiv Italijana od strane Jugoslavenske kolonije iz Brna, koji glasi:

Državno Vijeće
Iz Brna. Beograd.

Rezolucija.

Jugoslavenska akademska kolonija u Brnu sakupljena na skupštini dne 10. ožujka 1919. najenergичnije protestuje protiv talijanskog imperijalizma te protiv zaposednuća Gorice, Trsta, Istre, Kranjske, Rijeke i Dalmacije. Najoštrije osudjujemo talijanska nasilja, poniženja i progonstva naših muževa i žena u zaposednutim krajevima.

Priključujemo se jedinstvenom zahtjevu troimenog našeg naroda te tražimo da svi jugoslovenski krajevi od najmanjeg sela u Slovenskoj Istri do posledneg otoka u Dalmaciji zajedno sa Trstom i Rijkom pripojeni budu kraljevstvu SHS, te da tako ujedinjeni na temelju načela Vilzonovih potpuno slobodni udjemo u Veliki savez naroda; čvrsto vjerujemo na sve demokracije svijeta da nas u interesu nove Evrope podupru u našem pravednom boju i tako predusretne novim nemirima i novom proljevanju krvi, koje bi bilo logična posledica eventualno nam nanesene nepravde našoj braći u zaposednutim krajevima. Šaljemo vrući pozdrav s porukom, da smo odlučni sve žrtvovati za konačno njihovo pripojenje kraljevini SHS, ujedno ih molimo da muževno izdrže u patnjama do konačne pobeđe.

Protest iz Fojnice Edem Age Salihagića i drugova u ime maloposjednika aga, da im se ne oduzima zemlja, koji glasi:

Državno Vijeće Beograd.

Iz Fojnice. — Iz novina razabrašmo, da će agrar na štetu aga biti riješen. Mi maloposjednici protesti-

ramo da nam se zemlja jednostavno oduzme i da nas upućuju na jamstvo države; treba i nama zemlje da ne ostanemo beskućnici; država je tu da štiti svačije interese: Edem-aga Saliagić, Mustafa Juzbašić, Čalim-aga Ahlided Salim i Alija Čahadžić, Ružnija i Emin Čahalić, Hadži Nesir Ibrahim Saliagić, Ahmed Pagutan.

Protest Jugoslovenske muslimanske organizacije iz Donj. Vakufa protiv obnarodovane agrarne reforme kao nepravedne, koji glasi:

Predsjedništvo Državnog Vijeća

Beograd.

Donji Vakuf, 86. 99. 17 9/40 m.

Objelodanjenu osnovu s predhodnim mjerama za agrarnu reformu ne smatramo pravednim riješenjem našega socijalnoga problema, jer se našem maloposjedniku ne predviđaju odnosnom reformom jednaki uslovi gospodarskoga razvoja, pa je očito, da bi se ovakim rešenjem stvorilo drugo socijalno pitanje i izazvalo novu socijalnu borbu, koju bi maloposjednici za osiguranje svoje egzistencije morali najžešće voditi.

Da se tome predusretne tražimo rješenje ovoga pitanja na taj način, kako će i naš maloposjednik doći do produkcijske želje, jer predviđeno zemljište erarno treba godinama meliorirati, a da postane za produkciju sposobno.

Predsednik mesnog odbora

Jugoslovenske Muslimanske Organizacije:
Kurbegović.

Predsednik dr. **Dragoljub M. Pavlović**: Sad izvolite, gospodo, čuti nekoliko pozdrava, upućenih Narodnom Predstavništvu.

Sekretar **Pera Jovanović** čita pozdravni telegram Pavla Jankovića iz Novog Sada, koji glasi:

Telegram
Narodnom Predstavništvu

Beograd.

Iz Novog Sada.

Zbor Srba, Hrvata, Slovaka, Rusa, Bunjevaca i Šokaca iz Novog Sada, Petrovaradina i okoline, održan na prvi cveti u Slobodu, pozdravlja Narodno Predstavništvo i izjavljuje svoju solidarnost sa radom Narodnog Predstavništva na odbranu vitalnih nacionalnih interesa naše velike domovine.

Predsednik Zbora:
Dr. Pavle Janković.

Pozdravni telegram češko-slovačke Narodne Skupštine, koji glasi:

Prag, 10. aprila 1919.

Državnom Veću

Beograd.

Narodna češko-slovačka skupština zaključila je na svojoj današnjoj sednici:

O prvoj godišnjici naše narodne zakletve od 13. aprila 1918., u kojoj su učestvovali i naša jugoslovenska braća, da bi nam pružili ruku protivu tadašnjega zajedničkoga neprijatelja, zaklinjući se zajedno s nama da ne stanemo dok ne zadobijemo slobodu i obećajući sebi uzajamno vernost za vernost — prvi parlament naše republike sazvan pravom i snagom revolucije radi obezbedjenja oslobodjene otadžbine, šalje Vam danas, draga braćo, srdačni i zahvalni pozdrav blagodarnosti na postojanoj pomoći u vremenu trpljenja, kao i bratsko obećanje za budućnost, da ćemo zajednički istrajati rame uz rame. »Vernost za vernost«, neka za večnost postane zajedničkim geslom slobodnih država jugoslovenske i češko-slovačke.

František Tomašek,

Predsjednik češko-slovačke narodne skupštine.

Narodno Predstavništvo se odaziva sa gromkim: Živeli!

Pozdravni telegram jugoslovenskih željezničara, koji glasi:

Telegram

Predsjedniku Narodnog Predstavništva

Beograd.

Jugoslovenski željezničari iz Srbije, Bosne, Hercegovine i Slovenske, sa svoga prvog kongresa u Beogradu pozdravljaju prvo zajedničko Narodno Predstavništvo troimenog naroda, nadajući se njegovoj obilnoj potpori u njihovom budućem radu na napretku svoje struke i zajedničke Otadžbine i boljitku svoga stanja i položaja u društvu.

Predsjednik kongresa:

Podpredsjednici: Boža Matović.

Ivan Držić,

predsjednik slovenačkih željezničara.

Ivan Markezić,

podpredsjednik bosansko-hercegovač.

dalmatinskih željezničara.

Narodno Predstavništvo se odaziva sa burnim: Živeli!

Češko-slovačkih spisatelja, koji glasi:

Prag, 12. aprila 1919.

Državnom Veću

Beograd.

Veće češkog spisateljstva konstatuje, draga jugoslovenska braćo, o prvoj godišnjici slavnoga dana, kada smo 13. aprila lanjske godine zajednički podigli ruke k narodnoj zakletvi, da smo svi svojoj zakletvi ostali verni. I vaša i naša država je slobodna i ako nam se još uvek oblači modro nebo nad našim Jadranom. Verujte, draga braćo, da češki spisatelji, a s njima zaista i ceo naš narod osećaju složno svu vašu radost i da su Vam u svima krajevima Češko-slovačkim verna srca milijona.

Viktor Dik, Alojs Jirasek, Jaroslav Kvapil, Mahar, Antal Stašek, Josef Tomajer.

Narodno Predstavništvo se odaziva sa burnim: Živeli Česi! Živeo Jugoslovenski Jadran!

Predsjednik dr. Dragoljub M. Pavlović: Pre nego što predjemo na dnevni red, ima da uputi gospodin Uroš Lomović jedno pitanje na mene.

Ima reč gospodin Uroš Lomović.

Uroš Lomović: Ja sam slobodan, da uputim jedno pitanje na predsedništvo ovog Privremenog Narodnog Predstavništva. Da li je Predsedništvo voljno, da sazove konferenciju ovog Privremenog Narodnog Predstavništva, koje će regulisati pitanja iz prošle Narodne skupštine, jer ima mnogo poslova, koji su zaostali iz prošle naše Narodne Skupštine. U decembru prošle godine na sednicama srpske narodne skupštine doneti su izvesni zaključci i izabrani odbori, koji bi imali da rade, na pr. izabran je odbor povodom interpelacije o propasti naših regruta i naše omladine u Albaniji. Taj je odbor izabran, ali predsedništvo ga ne poziva da radi, jer valjda smatra, da nije nadležno, pošto je to bilo prošle skupštine, a prošli predsednik pak smatra, da je prestala njegova funkcija. Zatim izabran je odbor, da pregleda račune za šiljanje pomoći u Srbiju i interniranim građanima. Zatim izabran je odbor za izvidjanje zločina, koje su Bugari počinili u južnim i istočnim krajevima Srbije i u Topličkom i drugim okruzima. Sve je to važan razlog; da je potreba sazvati jednu konferenciju Privremenog Narodnog Predstavništva, da te stvari raspravi; da li treba ovo sadašnje Narodno Predstavništvo da te stvari raspravi, da li bi odbori trebali da rade, da li treba ovaj sadanji predsjednik Narodnog Predstavništva, da pozove odbore, da rade te poslove? Ti poslovi su važni i mislim, da konferencija treba o tome da razmisli i da reguliše odnos između stare i sadanje Narodne Skupštine, dakle: da reguliše nadležnost. Ja bih molio gospodina predsjednika, da mi na ovo pitanje odgovori.

Predsjednik dr. Dragoljub M. Pavlović: Ja prihvaćam taj predlog. I sam delim mišljenje, da ima odnosa između stare i nove Skupštine, koji nisu regulisani, a koji još postoje. Ima pitanja, koja je stara Narodna Skupština ostavila u nasleđe naše, zato ta pitanja treba raspraviti. Nebi bilo zgodno, da ja sâm raspravljam, za to primam i prihvaćam predlog, da se ta pitanja rasprave na jednoj konferenciji. Sâm nisam mogao uzeti vlast, da pozovem anketu, dok ne čujem mišljenje Narodnog Predstavništva i dok ne čujem mišljenje članova vlade. Ja dakle rado prihvaćam predlog g. poslanika i sazvaću konferenciju narodnih predstavnika, pa mislim, da narodni poslanici nemaju ništa protiv toga.

Sad, gospodo, mislim, da predjemo na dnevni red, ali konstatujem, da ovde nema dovoljnog broja poslanika za rad u Narodnom Predstavništvu, prema tome ne bismo mogli da produžimo rad. Zato predlažem, da sazovemo drugu sednicu u petak u 4 sata po podne sa istim dnevnim redom. Ja ću telegrafskim

putem pozvati gg. narodne poslanike, koji nisu ovde i zamoliti ih, da dodju toga dana u što većem broju. Dakle, gospodo, primete li ovaj moj predlog? (Prima se.)

Dakle iduću sednicu zakazujem za petak u 16 sati sa istim dnevnim redom.

Sednica je zaključena u 17 sati.

Video. Sekretar:
Pera Jovanović.

Interpelacije

16. redovnog sastanka

privremenog narodnog predstavništva

držanog na dan 6. maja 1919. godine u Beogradu.

Interpelacija

Josipa Petejana i drugova.

Na celokupno ministarstvo radi načina, kako se vrši cenzura. U »Radničkim Novinama« zabranjeno je štampanje sledećeg članka:

Podloga za Ujedinjenje.

Komisija sastavljena od delegata jugoslovenskih socijalističkih partija, koje rade na ujedinjenju pokreta, predlaže sledeće kao podlogu za ujedinjenje:

I.

Ime nove partije treba da bude: Socijalistička Radnička Partija Jugoslavije (komunisti).

II.

Partija usvaja maksimalni program jugoslovenski socijalisti partija koji glasi:

Ekonomski razvitak buržoaskog društva uslovljava prirodnom nužnošću propadanje sitnog gazdinstva, koje se karakteriše time, što je radnik u isto vreme i sopstvenik svojih sredstava za proizvodnju. Ovaj razvitak odvaja radnika od njegovih sredstava za proizvodnju i pretvara ga u proletera bez ikakve imovine. Sredstva za proizvodnju postaju medjutim monopol razmerno malog broja kapitalista i velikoposednika. Uporedo sa tim monopolisanjem sredstava za proizvodnju ide i potiskavanje razbijenog sitnog gazdinstva, ide razviće prostih alata u mašine i džinovsko povećanje produktivnosti čovečijeg rada. Ali sve koristi ovoga preobražaja monopolišu kapitalisti i velikoposednici. Za proletarijat i srednje slojeve, koji su u propadanju sitni sopstvenici po varošima i seljaci ovaj preobražaj znači i povećanje nesigurnosti njihova opstanka, gomilanje bede, pritiska, ugnjetavanja, ponižavanja.

Broj se proletera uvećava, vojska suvišnih radnika se umnožava, suprotnosti između eksploatatora i eksploatisanih sve se više zaoštavaju, klasna borba između proletarijata i buržoazije biva sve ogorče-

nija, ona deli društvo u dva neprijateljska tabora i to je opšta odlika sviju industriskih zemalja.

Provala između sopstvenika i onih, koji su bez iščega, proširuje se i krizama, kojima uzrok leži u suštini kapitalističkog načina proizvodnje. One uzimaju sve veće razmere i nanose sve veća pustošenja, one su uzrok, što opšta neizvesnost postaje normalno stanje, one dokazuju da su produktivne snage današnjega društva preko mere narasle i da se privatna svojina sredstava za proizvodnju ne može iznijeti sa celishodnom primenom ovih njihovih potpunih razvijanja.

Privatna svojina sredstava za proizvodnju, koja je pređe bila sredstvo da proizvođaču obezbedi svojinu nad njegovim produktom, postala je danas sredstvo da se seljaci i zanatlije i sitni trgovci eksploatišu i da se produkti radnikovi prenesu u svojinu onih, koji ne rade — kapitalista i velikoposednika. Jedino prelaskom kapitalističke privatne svojine sredstava za proizvodnju: zemljišta, rudnika, sirovina, alata, mašina, saobraćajnih sredstava — u društvenu svojinu i preobraćanjem proizvodnje espapa u socijalističku produkciju t. j. onu koju vrši društvo samo za sebe (za svoju potrebu) može se postići to, da veliko gazdinstvo i prinos od društvenog rada koji stalno raste, postanu za one klase koje su do sada bile eksploatisane mesto izvor bede i ugnjetavanja izvorom najvećeg blagostanja i svestranog harmoničnog usavršavanja.

Ovaj društveni preporadaj ne želi oslobodjenje samo proletarijata, već i celog ljudskog roda, koji tone pod današnjim stanjem. Ali ovo oslobodjenje može biti samo delo radničke klase, jer sve druge klase pored toga što im se interesi kose, stoje na zemljištu privatne svojine zemljišta za proizvodnju i imaju zajednički cilj da održe osnove današnjeg društva. Borba radničke klase protiv kapitalističkog eksploatisanja neminovno je politička borba. Bez političkih prava nemože radnička klasa voditi svoje ekonomske borbe niti razvijati svoje ekonomske organizacije. Ona nemože izvojevati prenos sredstava za proizvodnju u opštu svojinu, dok ne zadobije

političku silu. Ovu borbu radničke klase razviti u svesnu i jedno obraznu i pokazati joj njen prirodni nužni cilj — to je zadatak Socijalističke Radničke Partije Jugoslavije (komunista).

Interesi radničke klase jednaki su u svima zemljama sa kapitalističkim načinom proizvodnje. Širenjem svetskog saobraćaja i proizvodnje za svetsku pijacu postaje položaj radnika u jednoj zemlji ovisan od položaja radnika u drugoj zemlji. Oslobođenje radničke klase je dakle, na kome podjednako učešća imaju radnici sviju kulturnih zemalja. U ovom saznanju oseća se i izjavljuje Socijalistička Radnička Partija Jugoslavije (komunista) solidarna sa radnicima svesnim svoga prostog položaja u svima zemljama.

S. R. P. J. K. ne bori se dakle za nove klasne povlastice i preimućstva, već za ukidanje klasne vladavine, pa i samih klasa, a za jednaka prava i jednake dužnosti sviju bez razlike spola i porekla. Uprava Partije spremiće i podneće prvom idućem kongresu na rešenje definitivno izradjen program partije.

Praktički naš program za akciju (akcioni program) izraditi će zasebno kao samostalnu tačku dnevnog reda.

III.

S obzirom na osobitu medjunarodnu situaciju kongres izjavljuje:

Usred razvića kapitalizma sa svima njegovim suprotnostima, usred razvića klasne svesti medjunarodnog proletarijata i razorenosti Evropske kulture svetskim ratom kao neminovnom posledicom kapitalizma ušao je medjunarodni kapitalizam u završnu fazu. Klasne borbe proletarijata i buržoazije razvijaju se u velike socijalne revolucije. Time su stvoreni uslovi za ostvarenje komunističke privrede prenošenje sviju sredstava za proizvodnju u ruke društvene celine.

Druga socijalistička internacionala nije dorasla ovoj situaciji i po formi svoje organizacije ni po duhu koji je u njoj zavladao unešen od strane velikih socijalističkih partija. Stoga se S. R. P. J. K. izjašnjava protiv druge internacionale proglašujući jednovremeno i najodlučnije potrebu medjunarodne borbe proletarijata. S. R. P. J. K. ne može zajednički raditi sa onim socijalističkim partijama, koje su u toku rata glasale za ratne kredite, pomagale vlade svoje zemlje i žele da to i danas čine.

S. R. P. J. K. je uvek gotova stupiti u treću (komunističku) internacionalu, sa onim radničkim partijama, koje stoje na temelju nepomirljive i nekompromisne klasne borbe proletarijata sa ciljem:

Da se uništi kapitalizam i ostvari komunističko društvo.

Iskustvo velikih socijalnih revolucija uči nas da je sredstvo za ostvarenje ovoga preobražaja: osvajanje političke vlasti od strane proletarijata, razaranja starih organa vlasti i uspostavljanje isključivo

vlasti radničke klase (diktatura proletarijata) u cilju da se staro društvo socijalnih jednakosti konačno uništi i organizuje društvo opšteg rada, opšte jednakosti i opšteg blagostanja; kao organi diktature proletarijata u sprovođenju socijalne revolucije pokazala su svoju vrednost radnička, seljačka i vojnička veća. Zadatak je S. R. P. da radničku klasu Jugoslavije organizuje u klasne borbene organizacije, vodi borbu za zaštitu proletarijata u današnjici, zapaja ga svešću o nužnosti konačnog uništenja kapitalizma i upravlja njegovu borbu u tom smeru.

Unutrašnja politika Jugoslavije stoji u znaku razvića sve punije i sve bezobzirnije klasne vladavine buržoazije. Ujedinjenje jugoslavena u jednu nacionalnu državu izvršeno je ne revolucionarnom borbom širokih masa već je stvoreno kao rezultat velikih ratova u Evropi i na Balkanu. Otuda Jugoslovenska buržoazija u cilju da obezbedi sebe sklapa savez sa reakcionarnim militarizmom i birokracijom.

Politička reakcija će se još pojačati strahom od daljeg širenja svetske socijalne revolucije i faktom, da su po pristanku naše buržoazije već danas velike imperijalističke sile počele preko naših zemalja opasivati kordonom i napadati zemlje socijalne revolucije pretvarajući naše oblasti u bazu za borbu protiv revolucije.

Radnička klasa Jugoslavije prinudjena je da se što čvršće grupiše u jedan ekonomski politički pokret, jer se samo tako može odbraniti od punoga klasnog porobljavanja s jedne strane a s druge osposobiti se da podje u susret velikim budućim svetskim događajima. I radi odbrane i radi razvića klasne svesti i izazivanja revolucionarne energije, radnička klasa mora voditi odlučnu i nepomirljivu klasnu borbu protiv vlade i buržoazije svoje zemlje.

Kako se pod Socijal-Demokratskim imenom obrazuju izvesne grupe, koje učešćem u vladi zajedničkim radom sa buržoazijom i zavaravanjem radnika sitnim ustupcima i praznim obećanjima, žele da ih svedu sputa odlučne klasne borbe za socijalizam, to kongres odlučno ustaje protivu cepanja radničkog pokreta od strane socijal patriota i ministerijalista. S. R. P. J. ne samo što neće nikakve zajednice sa političkog služenja vladi i buržoaziji, već će protiv nje voditi bezobzirniju borbu, otvarajući vrata svakome radniku, drugu i drugarici, koji su gotovi da se putem nepomirljive klasne borbe zalažu za ostvarenje socijalizma.

IV.

Slom kapitalizma može se izvršiti samo sve potpunijim razvićem klasnih suprotnosti, uvećanjem masa koje učestvuju u klasnoj borbi i oštrenjem njihove klasne svesti tako da proletarijat postavši dovoljno jak definitivno osvoji političku vlast.

U cilju da si izborne borbe i rad u predstavničkim telima iskoristi za socijalističko vaspitanje radnih masa, razvijajući svoj program pred njima, zatim

za raskriyanje klásnih namera buržoazije, za jačanje klasne svesti i zaoštravanje klasne suprotnosti S. R. P. J. uzimaće učešća u predstavničkim telima. Kako sadanje privremeno Narodno Predstavništvo nije izabrano od naroda, to kongres zahteva da se sva vojska odmah demobilise, da se oglasi neograničena sloboda zborá, štampe i organizovanje, prama jednakosti spolova i proporcija za celu zemlju na osnovu opšteg prava glasa za sva lica od 20 godina starosti, pa da narod na slobodnim izborima izbere ustavotvornu skupštinu. Pitanje zastupstva partija u sadanjem privremenom parlamentu /odlučit /će kongres posebnom odlukom.

Ovaj članak sadrži projekat stranačkog socijalističkog programa koji reproducira i planira jedan dio tako zvanog erfurtskog programa, koji je u svim jugoslavenskim zemljama od 20 godina ovamo nebrojeno puta bez svake zapreke štampan, dapače i u vrijeme najernije reakcije u zemljama bivše Austro-Ugarske.

Cenzura, kako se sada vrši u Jugoslaviji, predstavlja ne samo gušenje slobodnog iskazivanja misli kako je zajamčeno i samim srpskim Ustavom, nego čini krajnju nesigurnost za štampu, jer nekoji urednik ne može da se snađe u toj cenzuri.

Pitamo stoga cijelokupno ministarstvo da li je već dalo odredbe ili što kani činiti, da se opet uspostavi sloboda štampe ispovedanja organičkih i socijalnih nazora, kako to zajamčuje srpski ustav.

Beograd, 10. marta 1919.

Josip Petejan

M. Čoban

Vitomir Korać.

Interpelacija

poslanca Antona Sušnika in tovarišev na ministra za agrano reformo radi provedbe agrarne reforme v Sloveniji.

Že dne 25. februarja tega leta je izišla vladna naredba o začasni ureditvi agrarne reforme in je z istim dnem tudi stopila v veljavo.

Pod § 9. te odredbe se ekspropirajo vsa veleposestva na teritoriju kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev, zemlja pa se razdeli med one državljane, ki se pečajo z obdelavanjem zemlje, pa zemlje ali sploh nimajo, ali pa ne v zadostni meri. Kaj vse spada pod veleposestva, se še razglasi s posebnim zakonom. Takoj pa se že proglašajo kot veleposestva, ki obsegajo po § 10. iste naredbe:

1. vsi fidejkomisi, 2. vsa posestva, ki obsegajo od 100 do 500 oralov rodovitno zemljo, vpoštevajoč

posamezne krajevne razmere. Ta posestva se takoj podvržejo začasni razdelitvi.

Na Hrvatskem in v Slavoniji se je že začela deliti zemlja, oziroma dajati začasno v najem, da se pomiri ljudstvo in osigura produkcija. V Sloveniji pa se še do danes ni zgodilo ničesar. In vendar imamo tudi v Sloveniji posestva, ki pridejo pri takojšnji delitvi v poštev. Če vpoštevamo na Kranjskem, Koroškem in Štajerskem samo vse fidejkomise, plemiška veleposestva in veleposestva privatnikov, občin in drugih korporacij, ki obsegajo nad 150 ha, dobimo že okoli 520.000 ha zemlje, ki jo je treba razdeliti.

Treba je tudi v Sloveniji takoj nekaj ukreniti. Treba je, da se nemudoma ustanovi pri pokrajinski vladi poseben urad za agrarno reformo, ki bo zbiral ves materijal, posebno statističen, študiral zemljedelske in posestne razmere posameznih krajev, meril zemljo in se bavil sploh z vsemi vprašanji, ki se tičejo agrarne reforme. Dalje naj se takoj skliče enketa veščakov (inženirjev, agronomov, izkušenih posestnikov), zastopnikov zadružništva in pa interesentov samih, ki naj skuša najti pravec, po katerem se ima deliti zemlja v Sloveniji.

§ 17. naredbe o agrani reformi tudi določa, da vsi večji gozdni kompleksi preidejo v državno last; torej tudi vsi gozdovi fidejkomisov in onih veleposestev, ki se imajo takoj razdeliti. Med navedenimi 520.000 ha je več kot polovica (ca. 250.000 ha) samih gozdov. In vse to veliko državno premoženje je še do danes po večini brez vsakega zadostnega nadzorstva. Bivši lastniki pa izsekavajo gozdove in les drago prodajajo. Grof Aursperg je v okolici Višnje Gore posekal že vse najljepše smreke ter jih prodal po K 200.— Isti na ostalih svojih posestvih (Kočevje, Poljane, Žuženperk, Toplice) menda ni postopal drugače. In tako delajo tudi drugi: na vse načine skušajo, da še zadnji trenutek samim sebi koristijo in državo oškodujejo. Oškodovani pa so tudi kmetje, ki bodo nekoč prišli v posest že izsekanih gozdnih parcel. Zato je nujno potrebno, da se vsi ti gozdovi takoj postavijo pod primerno nadzorstvo, kjer se to še ni zgodilo. Če bi primanjkovalo nadzornikov-strokovnjakov, naj se pritegnejo k nadzorstvu tudi zadružne organizacije in zikušeni kmetje, ki bodo gotovo naobjljši varuhi gozdov, o katerih upajo, da bodo nekoč vsaj deloma prišli v njihovo last.

Zato vprašamo gospoda ministra:

1. Ali so gospodu ministru znane te razmere v Sloveniji?

2. Ali hoče gospod minister ustanoviti takoj za Slovenijo poseben urad za agrarno reformo in sklicati takoj posebno enketo?

3. Ali je gospod minister voljan vse gozdove, ki so prišli v državno last, postaviti takoj pod zadostno državno nadzorstvo in tako ovarovati državo in interesirane kmete velikanske škode?

Prosimo gospoda ministra, naj kolikor moguće hitro odgovori na vse to v zbornici.

Beograd, dne 10. aprila 1919.

Gostinčer s. r.	Dr. Pogačnik s. r.
J. Brodar s. r.	Fr. Pišek s. r.
Dr. Jos. Lovrenčić s. r.	Sušnik s. r.
Dr. Banič s. r.	Grafenauer s. r.
Dr. Fran Jankovič s. r.	Fr. Simodej s. r.
Dr. Schaubach s. r.	Dr. Jos. Hohnjec s. r.
Dr. Deželj s. r.	J. Štrein s. r.

Interpelacija

gospodinu ministru za ishranu

Izmedju Ministra za Ishranu i Čeho-Slovačke Republike zaključen je, kako sam skoro obavestien, jedan aranžman u pogledu na razmenu robe: izvoz svinjskog mesa i masti u Čeho-Slovačku i uvoz, otuda, uglja i drugih potreba, u našu Državu.

Čast mi je umoliti Vas, da bi ste bili dobri dati obavestienja o ovoj stvari, odgovorom na ova pitanja:

Kad je taj aranžman zaključen i ko ga je zaključio? Kakva su uzajamna prava i obaveze ugo-

renih strana, po tom aranžmanu? Ko se, s naše strane, starao o izvršenju obaveza, što ih je Česko-Slovačka Republika ovim aktom na sebe uzela:

Je su li, do sada, sve obaveze izvršene u celini ili samo delimično, i kako stoji u tom pogledu jedna strana ugovornica prema drugoj;

Koje je i kakvo društvo izvršilo za našu državu obavezu njenu prema Čeho-Slovacima?

Je li to društvo imalo pravilno i zakonito ovlašćenje za svoju egzistenciju i za svoj rad, i ko mu je to ovlašćenje dao?

Da li počem nisu vršene kakve nepravilnosti ili zloupotrebe u ovome poslu, i ko je to radio?

Da li je naša država izvršenjem ovoga sporazuma oštećena, kolika je ta šteta i ko je za nju odgovoran?

Šta nameravate preduzeti u slučaju da su, od strane društva, vršene kakve nepravilnosti ili zloupotrebe, a država oštećena?

6. maja 1919. god.

Beograd.

Narodni poslanik:

St. D. Ribarac s. r.

